

OSMANZÂDE
AHMED TÂ'İB

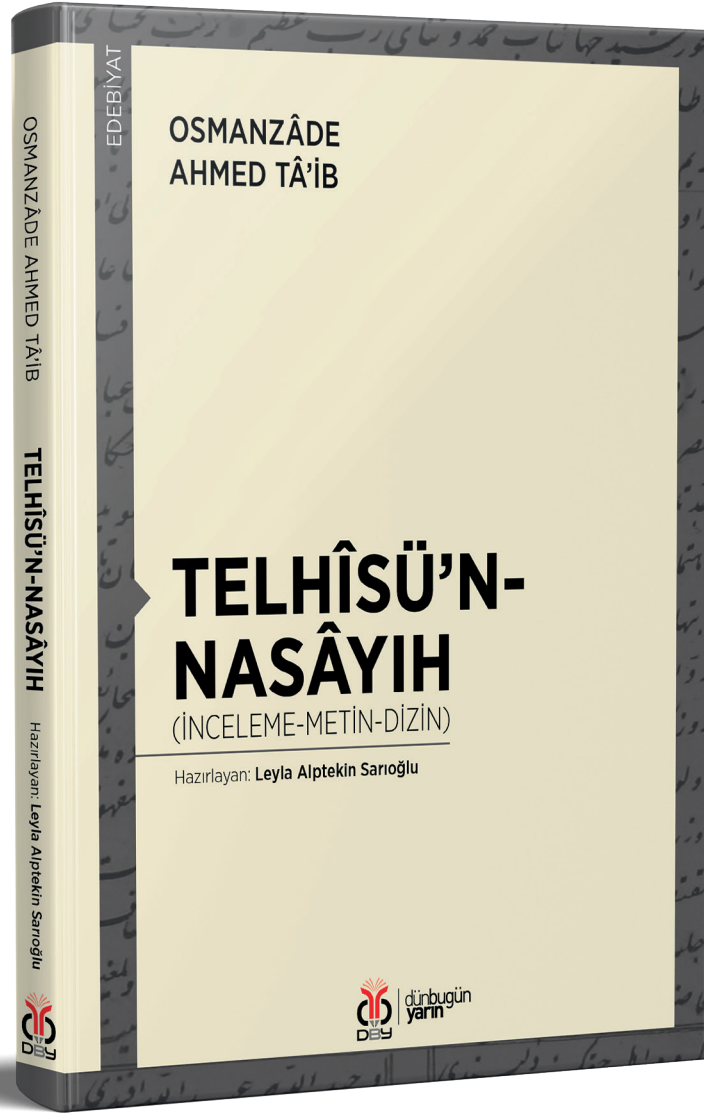
TELHÎSÜ'N- NASÂYIH

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

Hazırlayan: **Leyla Alptekin Sarıoğlu**

dünya
bugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2021, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 170
Edebiyat: 75

ISBN 978-625-7471-06-0
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2021

Hazırlayan:
Leyla Alptekin Saroğlu

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Dizi Editörü:
Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Birlik Ozalit
(Sertifika No: 20179)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Osmanzâde Ahmed Tâib
Telhîsü'n-Nasâyih (İnceleme-Metin-Dizin)
Hazırlayan: Leyla Alptekin Saroğlu (Dr. Öğr. Üyesi)
İstanbul : DBY Yayınları, 2021.
232 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 170)
ISBN 978-625-7471-06-0
1- Edebiyat 2- Telhîs

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Ön Söz

18. asrın önemli isimlerinden Osmanzâde Ahmed Tâ'ib (ö. 1724), klasik Türk edebiyatı şair ve nâsirleri arasında ele aldığı konular bakımından müstesna bir şahsiyettir. Osman Gazi'den (salt. 1299-1326) II. Mustafa'ya (salt. 1695-1703) kadar gelen Osmanlı padişahlarının hayatları ile hayratlarına dair bir eser olan *Hadîkatü'l-Mülûk*'u ile, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1703 yılına kadarki süre içinde sadarete bulunmuş 108 kişinin biyografisini anlattığı *Hadîkatü'l-Vüzerâ*'sı onun meşhur eserlerindedir. Bunların yanı sıra Osmanzâde'nin *Münşe'ât*'ı ve *Mir'atü'l-Müşkil* adlı eserleri dışında kalan verimlerinin, ya başka bir eserin şerhi ya tercümesi ya da özeti konumunda olduklarına dikkat çekmek gerekmektedir. Örneğin Osmanzâde'nin *Sıhhat-âbâd*'ı bir kırk hadis şerhidir. *Ahmedü'l-Âsâr fi-Tercemeti Meşârıkı'l-Envâr*'ı ve *Ahlâk-ı Ahmedî*'si tercüme eserlerdir. *Hulâsâtu'l-Ahlâk*, Kınâlızâde Ali Efendi'nin (ö. 1572) *Ahlâk-ı Alâî*'sinin; *Telhîs-i Mehâsinü'l-Edeb* Gelibolulu Mustafa Âlî Efendi'nin (ö. 1600) *Mehâsinü'l-Âdâb*'ının ve *Simârü'l-Esmâr* ise Alâeddin Ali Çelebi'nin (ö. 1543-1544) *Hümâyünnâme*'sinin özeti durumunda bir eserdir.

Bir yazar olarak tercüme, şerh ve telhîs yöntemlerine ağırlık veren Osmanzâde'nin kaleme aldığı eserler arasında, 17. yüzyıl şair,

yazar ve *Mesnevî* şârihlerinden Sarı Abdullah Efendi'nin (ö. 1660) *Nasîhatü'l-Mülûk Terğîbün li-Hüsni's-Sülûk* adlı eserinden telhîs ettiği *Telhîsü'n-Nasâyh*'ı (*Telhîsü'l-Hikem*), siyasetnâme ve nasihatnâme türünün özelliklerini barındıran eseridir. Bu çalışmada Osmanzâde'nin adı geçen eseri ele alınmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde klasik Türk edebiyatı yazın türlerinden telhîs üzerine düşünceler sunulmuş, ilk bölümünde Osmanzâde'nin hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde *Telhîsü'n-Nasâyh*'ın bir özet eser olarak değerlendirilmesinin yanı sıra eserin şekil ve muhteva bakımından incelenmesi yer almaktadır. Sonuç ve kaynakça kısmının ardından gelen üçüncü bölümde ise *Telhîsü'n-Nasâyh*'ın nüshaları tanıtılmış, metin tesisinde dikkat edilen hususlara değinildikten ve transkripsiyon sistemi gösterildikten sonra eserin edisyon kritikli metni verilmiştir. Edisyon kritiğe alınmayan kısa ve manzum ağırlıklı nüshalardaki şiirlerin edisyon kritiğini ihtiva eden "Ek" kısmının ardından gelen "Eserde Yer Alan Özel Adlar Dizini" ile çalışmamız son bulmuştur.

Her zaman olduğu gibi bu çalışmamda da desteklerini esirgemen kıymetli hocalarım Prof. Dr. Müjgân Çakır ve Prof. Dr. Hanife Koncu'ya minnetlerimi arz eder, çalışmayı okumak nezaketinde bulunan sevgili Arş. Gör. Neslihan Polat Aktaş'a teşekkür ederim. Daimî desteği ve katkısından dolayı eşim Ömer Sarıoğlu'na ve sabırları için çocuklarım Neva ve Ali'ye sevgilerimi sunarım.

Leyla ALPTEKİN SARIOĞLU
İstanbul, Eylül 2021

Telhîsü'n-Nasâyh

Telhîşü'n-Naşâyih¹

Hurşid-i cihân-tâb hamd u şenâ-yı Rabb-i 'azîm zîb-bahşâ-yı nüh-târem-i maķâşid ü meţâlib ve mâh-ı gîtî-fürüz-ı taşıye vü teslîm Resûl-i kerîm zîver-nümâ-yı 'ufk-ı cümle-i me'ârib kılmıdıkdan-şoñra “**Ve tilke'l-eyyâmu nüdâvilühâ beyne'n-nâs**”² mübteğâsınca murabba'-nişîn-i evreng-i sultânî olan havâķîn-i Âl-i 'Oşmân'ın her biri 'ahd-ı hilâfetlerinde olan³ evķât-ı 'aliyye ve sâ'at-ı seniyyelerin hıfz-ı hudûd u şugûr u bilâd ve def'-i mevâdd-ı zulm u fesâd ve ref'-i livâ-yı ğazâ vü cihâd ve ķam'-ı binâ-yı küfr ü 'inâd ve intizâm-ı aĥvâl-i 'ubbâda maşrûf kılp muĥâfaza-i beyze-i İslâm ve mu'âhede-i ihķâm-ı aĥķâma cidd-i tām u temşiyet-i dîn-i Hanîf-i Nebevî ve taķviyyet-i şer'-i şerîf-i⁴ Muştafavî'de ihtimâm-ı tamâm⁵ ile hıdmet-i beyt-i Yezdân ve ĥimâyet-i medîne-i fahr-ı cihân tâc-ı ibtihâc-ı devletleri ve ikâmet-i şalavât-ı ĥams u cum'a ve 'ıydın devvâc-ı dîbâc-ı saltanatları olmaĥın ĥayrât-ı celîleleri şaĥâyif-i rüzġârda meştûr ve meberrât-ı cemîleleri şafâyih-ı leyl ü nehârda mezkûr olup⁶ “**Men kâne lehü da'vetüm**

¹ Telhîşü'n-Naşâyih: -M.

² “O günleri biz insanlar arasında döndürür dururuz.” (Âl-i İmrân 3/140)

³ olan: -S1, -T.

⁴ şerîf-i: -S1.

⁵ tamâm: tām M.

⁶ olup: olur M.

müstecâbetün felyeddehîrhâ li-uli'l-emr⁷ mefhûmu üzre devâm-ı 'ömr ü⁸ devlet ve kıyâm-ı 'izz ü şevketleri da'vâtına müdâvemem muktezâ-yı (T 5a) diyânet ve bâ'ış-i zîkr-i cemîl olan âşâr ile evşâf-ı celîlelerin neşr ü iş'at-i lâzime-i de'b-i 'ubûdiyyet olmağın fâzil-ı kâmil 'âlim-i 'âmil 'ârif-i ma'nevî şârih-i *Meşnevî*

Beyt

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Gürüh-ı ehl-i Haqq'ın (M 65a) dil-pesendi
Vaḥîdü'd-dehr 'Abdu'llâh Efendi

(S1 4a) Ṭayyiba'llâhu şerâhu ve ca'le'l-cennetü meşvâhü iktisâb rızâ-yı Rabbü'l-erbâb için ta'lîm-i merâsim-i ma'delet ve tefhîm-i levâzım-ı saltanat dâ'iyesiyle cennet-mekân firdevs-âşiyân merḥûm u mağfürelehu Ebu'l-feth Ğazî Sultân Meḥmed Ḥân bin⁹ Sultân İbrâhîm¹⁰ Ḥân 'aleyhümâ er-raḥmetü ve'l-ğufrân ḥazretlerine *Naşîḥatü'l-mülük terğîbün li ḥüsni's-sülûk* ismiyle mu'anven ü mevsûm¹¹ cem' ü te'lîf etdikleri kitâb-ı laṭîf ki iki bâb üzre mübtenîdir. *Bâb-ı evvel* umûr-ı dünyâ ve *bâb-ı şânî* aḥvâl-i 'uqbâyı muḥtevidir. Mażmûn-ı sa'âdet-meşḥûnu ḥavî-i fehâvî-i tefâsîr ü eḥâdîş ve âşâr u mezâyâ-yı 'ibret-nümünü müstemil¹² mevâ'ız u naşâyıḥ u aḥbâr olup ḥulâşa-i mâ-fi'l-bâb aqşâ-yı merâm-ı enâm olan vesâ'il-i neyl-i sa'âdet ve esbâb-ı duḥûl-i cenneti müş'ir ü mebnî olmağın

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Bende-i ğam-ğîn müşvî'ü'l-fu'âd
Ya'nî 'Osmân-zâde Tâ'ib nâ-murâd¹³

⁷ "Kimin makbul bir duası varsa onu emir sahiplerine ayırsın."

⁸ 'ömr ü: -S1, -M.

⁹ bin: ibn M.

¹⁰ İbrâhîm: İbrehîm S1.

¹¹ mevsûm: mersûm M.

¹² müstemil: müstemili M.

¹³ Bu beyit T. ve M. nüshasında yoktur.

ferâ'id-i fevâ'id-i 'alâ vetîretü'l-icmâl silk-i taḥrîre keşîde kılnıp¹⁴ müstenid-i visâde-i ḥilâfet ve müttekî-i erîke-i sa'âdet mihr-i sipihr-i saltanat ve sipihr-i mihr-i mekremet ḥudîvv-i ḥudâvendân-ı cihân ve güzîde-i ḥavâķîn-i devrân mefḥar-ı dūd-mân-ı 'Osmânî ve mazḥar-ı 'avâṭıf-ı Rabbânî şehen-şâh-ı şâhib-vaķâr pâdişâh-ı gerdün-iḳtidâr medâr-ı emn ü emân-ı 'ubbâd ve bâsıṭ-ı mevâ'id-i 'adl ü dâd u¹⁵ serîre-şinâs-ı mehâmm-ı umûr-ı enâm (T 5b) u daķıķa-dân-ı ḥafâyâ-yı ḥavâşş u 'avâm sezâ-vâr-ı dîḥîm-i cihân-dârî ve revnaķ-fezâ-yı evreng-i şehir-yârî el-mübtehic be-ḥızmetü'l-ḥaremeynü'ş-şerîfeyn ve'l-mü'eyyid be-te'yîd-i dîn-i nebiyyü'ş-şakaleyn es-sultân bin es-sultân bin es-sultân¹⁶ Sultân Aḥmed Ḥân bin¹⁷ Sultân Meḥmed Ḥân ebedu'llâhu eyyâmı devletehu ve eyedü bünyâmı saltanatehu ḥazretlerinin rikâb-ı ḥümâyün-ı şevket-maḳrûnlarına (M 65b) 'arz u ihdâya cesâret ve bu iki beyt ile (S1 4b) temhîd-i muḳaddemât-ı ma'zeret olundu:

Beyt¹⁸

Ca'et Süleymân yevme'l-'arz nemlete
Bi-nışf recul cerâde kân fî-fîḥâ

Terennümet bi-faşıḥu'l-ḳavl u i'tizaret
Enne'l-hedâyâ 'ale-ḳadr mehdîḥâ¹⁹

¹⁴ silk-i taḥrîre keşîde kılnıp: keşîde-i silk-i taḥrîr edip S1.

¹⁵ u: -S1, -M.

¹⁶ bin es-sultân: ibn es-sultân S1, M.

¹⁷ bin: ibn S1.

¹⁸ Beyitlerin vezni tespit edilememiştir. Beyt: -T, -M.

¹⁹ "Onun yeri Süleyman'ın arz gününde karıncanın ehillere sunduğu çekirgenin bir parçasındadır. Onun terennümü fasih söz ve itizar üzredir. Ey hidayeti yüce olan ben hidayetimi dedi."

**El-bâbü'l-evvel fî beyân-ı ahvâli'd-dünyâ mâ
yete'allaku bihâ**

Faşl-ı evvel der zıkr-i lüzüm-i halîfe-i Hudây te'âlâ

Müsteftihân-ı esrâr-ı bedâyi'-i fıtrat olan aşhâb-ı fıtratuñ 'ilm-i şeriflerine püşîde degildir ki meşiyet-i Rabbâniyye ve kudret-i Sübhâniyye ile hâk-i âdem muhtelif olmağla evlâdı dahı kıdd u kâmet ve levn ü şüret ve şekl ü hey'etde birbirine muğâyir olup ber-fehvâ-yı kerîme-i **"Ve le-kad halakum etvâren"**²⁰ tecelliyât-ı cemâliyye ve celâliyyede mütefâviti'd-derecât oldukları cihetden maķâsîd ü meţâlîbde bi-hasebi'l-merâtib-i muhtelif ve ef'al ü aķvâl ve 'aķâyid ü ahvâlde tebâyün ile kimi mazhar-ı cemâl ve menba'-ı mahâsin-i huşâl ve kimi maşdar-ı celâl ve ma'den-i kabâyih-ı a'mâl olup ve hilkatde medenî-i bi't-tab' olmağla eşhâş-ı insândan her biriniñ intizâm-ı ahvâli şahş-ı âheriñ vücûduna muhtâc oldu-ki min hayşü'l-meşârib her biri (T 6a) bir kân ihtiyâr ile meşâğl-ı dünyeviyeden herkesiñ meşâlihi²¹ 'ammeniñ²² itmâm u ikmâli müyesser ola. Pes beyne'n-nâs ahlâk-ı reddiyye hasebiyle münâza'ât u muhâşemâtiñ vukû'u emr-i muķarrer olmağla hikmet-i bâliga-i Rabbâniyye bunuñ üzerine câriye oldu ki miyân-ı halâyıkda bir hâkim-i 'âdil ve muşliḥ-i kâmil naşb oluna tâ ki i'mâl-i²³ a'mâl-i evlâd-ı âdem ve ihkâm-ı ahkâm-ı eşğâl-i ehl-i 'âlemde 'alâ nehci's-savâb kuvvet-i faşlü'l-hiṭâb ile icrâ-yı hükümet ve rikâb-ı zu'afâyı eydî-i te'addî-i aķviyâdan şıyânet edip zamân-ı 'adâlet-'unvânında halk-ı cihân sâye-nişîn-i devḥa-i emn ü emân olalar. (M 66a) Fi'l-hâzâ *Hâzret-i*²⁴ *Âdem 'aleyhi's-selâm* evlâd u ahfâdı kırk biñ 'adede bâliğ oldukda bu sünnet-i seniyye (S1 5a) icrâsı için taķallüd-i hüküm ü salṭanat ile müstenid-i visâde-i hilâfet olup emânet-i 'uzmâ-yı hükümeti kabûl ve emr-i Hâķķ'a teslîm ve muşul ile icrâ-yı ahkâm-ı şer'-i Rabb-i enâma

²⁰ "Oysa, sizi türlü merhalelerden geçirerek O yaratmıştır." (Nuh 71/14)

²¹ meşâlihi: meşâlihiniñ M.

²² 'ammeniñ: -M, -T.

²³ i'mâl-i: -S1, -M.

²⁴ Hâzret-i: -M.

kıyâm u hıfz-ı hudûd-ı kavâ'id-i İslâm'a huşn-i ihtimâm edip 'âlem nizâm u intizâm buldu. Nübüvvet ile salṭanat ibtidâ Hâzret-i Âdem 'aleyhi's-selâmda cem' olup zamân-ı intikâllerine karîb evlâdından Şîş 'aleyhi's-selâmı hıfz-ı umûr-ı dîn ü âhuret için veliyy-i 'ahd edip Keyümers'e umûr-ı dünyâ vü memleketi vedî'at etmekle Şîş 'aleyhi's-selâm vâriş-i nübüvvet ve Keyümers evvel mülük-i arz oldu. Ba'd zâlik *Mūsâ 'aleyhi's-selâm* helâk-i Fir'avn'dan-şoñra 'alâ ihtilâfı'r-rivâyât kırk sene miķdârı Benî İsrâ'îl'e hükümet eyledi. Beytü'l-muķaddes'i dest-i 'Amâliķa'dan nez' ü taḥlişe vahy-i İlahî şâdir olmağla Benî İsrâ'îl'i cârib-i Erihâ'ya (T 6b) götürüp 'Amâliķa ile muhârebeye kemerbeste-i 'azîmet oldu. Kemiyet-i leşkere taḥşîl-i vukûf için tefahhuş eyledikde cümle-i Benî İsrâ'îl on iki sıbt ve her bir²⁵ sıbtıñ bir hâkimi olup her hâkimiñ taht-ı hükümetinde nisvân u şibyândan mâ'adâ yüz yigirmişer biñ merd-i İsrâ'îlî olduğı huşur-ı nübüvvet-penâhlarına 'arza kıldı. Ol 'asker-i deryâ-mişâli şahra-yı Tîh'de ber-fehvâ-yı nazm-ı kerîm nevâl-i **"Menne ve's-selvâ"**²⁶ ile ziyâfet etmiş-iken ifrât-ı hubb-ı Hudâ ile kendilere dünyâ vü mâ-fîhâdan bir mertebe istignâ gelmiş-idi-ki müddet-i mezbûrede ne süvâr olacak esb ve ne âsâyiş edecek menzilleri var idi. Kıanda ahşam olsa anda günüde olurlar idi. Fenâda beķâ ihtiyârıyla kuvvet-i yevme dahı iktidârları olmayıp şabâh u mesâda Benî İsrâ'îl bi-tarîķi'l-münâvebe iṭ'âm ederler-idi. Kezâlik *Yūsuf 'aleyhi's-selâm* (M 66b) dahı²⁷ fermân-fermâ-yı Mışr olduğı nigâşte-i kütüb-i siyerdir. Mervîdir ki "Yedi senedir nefsim benden nân-ı şa'îr temennâ eder. Muhtâcîne muvâfaķat için henüz müsâ'ade (S1 5b) eylemedim. Şâyed Mışr'da bir aç ve muhtâc ola ki işğâl-i hükümet ile ahvâlınden haber-dâr olmayıp muvâķķıf-ı kıyâmetde mu'atab olam." buyurdular. Ma'a-hâzâ 'amme-i enâm muḡtenem-i simâṭ-ı kerem ü in'âmları idi. Enbiyâ-yı iẓâmdan nübüvvet ile salṭanatı cem' edenleriñ

²⁵ bir: -S1, -T.

²⁶ "... kudret helvası ile bildircin..." (Bakara 2/57)

²⁷ dahı: -M.

biri dağı *Dāvud* ‘aleyhi’s-selâmdir. Kemâ kıala’llāhu²⁸ te‘ālā **“Yā Dāvudu innā ce’alnāke hālīfeten fi’l-arđı fahkum beyne’n-nāsi bi’l-hakkı ve lā tetbeil hevā fe yuğilleke ‘an sebīli’llāh.”**²⁹ Mervīdir ki Dāvud ‘aleyhi’s-selām şehri-i Filisťin’de müttekī-i visāde-i hīlāfet iken keşret-i Benī İsrā’īl’den ta‘accüb edip ‘adedleri muhāt-ı ‘ilm-i şerīfleri (T 7a) olmağ-ıçin kıurrā vü nevāhīye ‘urefā vü nuķabā gönderip nice şühūr u eyyām ta‘dāda ihtimām etdiler. ‘Āķıbet şumār u hīsābdan ‘acz ile ferāğat olunup bīrūn-ı güncāyiş-i ta‘dād idiklerin ‘arza-dāşt-ı nādī-i hīlāfet-penāhī etdiklerinde istiğrābla müstağraķ-ı deryā-yı fikret iken vahy-ı İlāhī şādır oldu ki “Yā Dāvud ol-zamān-ki hālīlim İbrāhīm ‘aleyhi’s-selām zebħ-i İsmā‘īl’e mübāşeret kılmışdı. Ol ‘azīmet-i şādıkası muvāfık-ı rızā-yı şerīfim olmağın ben-dahı iksār-ı nesline va‘d edip rū-yı zemīn seniñ ahfādıñla bir mertebe müzeyyen ola ki hīç kes ta‘dāda kıādir olmaya demiş idim. Ammā çünki anlarıñ keşreti seni i‘cāb edip anlar dağı keşret ü berekātı³⁰ kendilerden bilip hod-bīn oldular. Hüküm ü³¹ irādetim iktizā eyledi ki taķlīl-i keşret için Benī İsrā’īl’i bir belā işābeti ile mübtelā kılam ve vahyimi i‘lām eyle ki anları üç belā miyānında muhāyyer kıldım. Biri budur ki üç yıla dek bir ķaht-ı ‘azīm müstevlī ola ve biri budur ki üç ay³² bir ‘adū-yı bī-rahm musallať ola ve biri dağı budur ki üç güne dek bir řā‘ūn-ı ‘azīm havāle kılam. Her ķangısın (M 67a) murād³³ ederlerse āmāde olsunlar.” Hāzret-i Dāvud ‘aleyhi’s-selām dağı Benī İsrā’īl’i cem‘ edip teblīğ-i risālet kıldıkda eytdiler: “Ey Resūl-i (S1 6a) Perverdigār cenāb-ı hīlāfet-medārları ķankısını ihtiyār ederse bizim dağı muhtārımızdır.” Cenāb-ı nübüvvet-penāh buyurdular ki: “Belā-yı ķaht mültezim-i zehāb-ı merāhim ve

²⁸ kıala’llāhu: kıālu S1.

²⁹ “Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet. Hevā ve hevese uyma, sonra bu seni Allah’ın yolundan saptırır.” (Sād 38/26)

³⁰ berekātı: berekātları M.

³¹ ü: -M.

³² üç ay: -M.

³³ murād: ihtiyār S1.

Kaynaklar

- ABDULKADİROĞLU, Abdulkerim, “Güldeste-i Riyāz-ı İrfan”, *DİA*, C. 14, İstanbul 1996, s. 237-238.
- AKKİRAZ, Mustafa Talha, *Osmanlı Tefsirciliğinde Bir Telif yöntemi Olarak Telhis*, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Tefsir Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı, “Eski Türk Edebiyatında Nesir Üzerine Bazı Belirlemeler”, *Nesrin İnşası: Düzyazıda Dil, Üslup ve Türler*, Turkuaz Yay., İstanbul 2010, s. 57-71.
- AŞGIN, Sait, “Hadikatü’l-Vüzerā Üzerine Bir İnceleme”, *Osmanlı Tarih Araştırmaları Merkezi Dergisi (OTAM)*, 14, Ankara 2003, s. 145-162.
- AYKUT, Nezih, “Hasanbeyzāde Ahmed Paşa”, *DİA*, C. 16, İstanbul 1997, s. 363-364.
- AZAMAT, Nihat, “Sarı Abdullah Efendi”, *DİA*, C. 36, İstanbul 2009, s. 145-147.
- BABİNGER, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları*, çev. Coşkun Üçok, KB Yay., Ankara 1992.
- BANARLI, Nihat Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*. C. 2, MEB Yay., İstanbul 1983.
- BAŞTÜRK, Sadettin, *Telhīsü’l-Berki’l-Yemānī/Ahbārü’l-Yemānī (Tahlil ve Metin)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum 2010.
- Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, hzl. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, C. 2, Bizim Büro Yay., Ankara 2000.

- BÜTÜN, Murat, Sarı Abdullah Efendi, *Nasihatü'l-Mülûk Terğîbün Li-Hüsnî's-Sülûk (1b-109b): İnceleme-Metin-Sözlük-Dizin*, Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Rize 2019
- COŞKUN, Menderes, “Son Klasik Dönem-Nesir”, *Türk Dünyası Edebiyat Tarihi*, V, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 2004, s. 552-590.
- ÇAĞRICI, Mustafa, “BİSTÂMÎ, Abdurrahman b. Muhammed”, *DİA*, C. 6, İstanbul 1992, s. 218-219.
- ÇAKMAK, Serkan, “Osmanlı Dönemi Türk Sözlükçülüğünün Keşfedilmemiş Bir Örneği: Osmanzâde Ahmed Taib”ın Miratü'l-Müşkil Adlı Bilinmeyen Eseri”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8 (3), 2019, s. 1337-1354.
- ÇAMLI, Şahin, *Osmanlı Maârihi'nde Okutulan Müsiki Kitaplarına İki Örnek: Medhal-i Müsiki ve Telhîs-i Müsiki (Metin inceleme)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk Din Müsikisi Bilim Dalı, İstanbul 2014.
- ÇANAKLI, Celal, “Osmanzâde Ahmed Taib Efendi”, *Türk Dünyası Araştırmaları*. Aralık, 1999, s. 229-234.
- ÇANAKLI, Oktay, *Hadikatü'l-Mülûk*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1997.
- ÇANAKLI, Oktay, “Osmanzâde Ahmed Taib Efendi”, *TDA*, S. 123, 1999, s. 229-234.
- ÇAPAN, Pervin, Mustafa Safâyî Efendi *Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idü'l-Eş'âr İnceleme-Metin-İndeks)*, AKM Yay., Ankara 2005.
- DEMİR, Remzi, “Melhamele ve Bir On Yedinci Yüzyıl Osmanlı Âlim ve Edfibi Cevri Çelebi'nin Melhame'si”, *Osmanlı*, 8, 1999, s. 431-441.
- DOĞAN, İsmail, “Münif Mehmed Paşa”, *DİA*, C. 32, İstanbul 2006, s. 9-12.
- DURMUŞ, İsmail, “Kazvînî, Hatib”, *DİA*, C. 25, Ankara 2002, s. 156-157.
- DURMUŞ, İsmail, “Muhtasar”, *DİA*, C. 31, İstanbul 2006, s. 57-59.
- DURMUŞ, İsmail, “Seci”, *DİA*, C. 36, İstanbul 2009, s. 273- 275.
- ERDEM, Kenan, *Osmanzâde Taib: Simârü'l-Esmâr, İnceleme-Metin*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya 1999.
- ERDEM, Sadık, *Râmiz ve Âdâb-ı Zurefâsi: İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük*, AKM Yay., Ankara 1994.

- ERDOĞDU, Ali, “Seydişehir”, *DİA*, C. 37, İstanbul 2009, s. 25-27.
- Fatîm Davud, *Fatîm Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eş'âr)*, hzl. Ömer Çiftçi, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatim-tezkiresi-pdf.pdf?0>
- FODOR, Pal, “Telhis”, *DİA*, C. 40, İstanbul 2011, s. 402-404.
- GÖNÜL, Behcet “İstanbul Kütüphanelerinde Al-Şakâ'ik Al-Nu'mâniya Terçüme ve Zeyilleri”. *Türkiyat Mecmuası*, VIII, İstanbul 1945, s. 136-168.
- GÜVEN, Şahin, “Bir Telif Yöntemi Olarak Tefsirde İhtisar ve Muhtasar Rivayet Tefsirleri”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 10, S. 24, Güz 2010, s. 43-66.
- HORATA, Osman, “Klasik Estetikte Hazan Rüzgârları: Son Klasik Dönem”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. 2, KB Yay., Ankara 2006.
- HORATA, Osman, “Tâib”, *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*, C. 8, AKM Yay., Ankara 2007, s. 159-160.
- HORATA, Osman, *Has Bahçede Hazan Vakti XVIII. Yüzyıl: Son Klasik Dönem Türk Edebiyatı*, Akçağ Yay., Ankara 2009.
- HUT, Davut “Tevfik Paşa, Mehmed”, *DİA*, C. 41, İstanbul 2012, s. 16.
- İLGÜREL, Mücteba, “Hüseyin Efendi, Hezarfen”, *DİA*, C. 18, İstanbul 1998, s. 544-546.
- İNCE, Adnan, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ Sâlim Efendi*, AKM Yay., Ankara 2005.
- İSEN, Mustafa, “Nesir”, Editör: Ahmet Yaşar Ocak, *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi (Sosyal ve Siyasal Hayat)*, C. 1, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 2006, s. 521-531.
- İPEKTEN, Halûk vd., “XVIII. Yüzyıl Dîvân Nazmı”, *Büyük Türk Klâsikleri*, C. 6, Ötüken Söğüt Yay., İstanbul 2004.
- İPEKTEN, Halûk vd., *Tezkirelere göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1988.
- İZ, Fahir, *Eski Türk Edebiyatında Nesir*, Osman Yalçın Matbaası, İstanbul 1964.
- KARA, İsmail, *İlim Bilmez Tarih Hatırlamaz, Şerh ve Haşiye Meselesine Dair Birkaç Not*, Dergâh Yay., 6. bs., İstanbul 2021.
- KARAHAN, Abdulkadir, “Osmanzâde Taib”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 9, MEB Yay., Ankara 1993, s. 453-456.

- KAYA, Abdullah, *Osman-zâde Ahmed Tâib'in Tuhfetül Müluk Adlı Yazma Eseri, Transkripsiyon ve Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya 2004.
- KAYALIK ŞAHİN, Duygu, “Edebiyat Sosyolojisi Açısından Osmânzâde Tâib Dîvânî”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları*, 2017, s. 620-631.
- KILIÇ, Atabey, “Klâsik Türk Edebiyatında Tarz-ı nesir Üç müdür?”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]*, Prof. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu Özel Sayısı, Yıl 2, S. 3, 2016, s. 51-79.
- KIYÇAK, Özgür, “Osmanzâde Tâib Ahmed'in Sıhhat-âbâd'ının Tür Bağlamında Çok Boyutluluğu”, *Uluslararası Necatibey Eğitim ve Araştırmaları Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı V*, Balıkesir, www.unesak.com, 26-28 Ekim 2018.
- KIYÇAK, Özgür, *Sıhhat-Âbâd Osmanzâde Ta'ib Ahmed, Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Sıhhat-Âbâd Adlı Kurk Hadis Şerhi*, Kesit Yay., İstanbul 2018.
- KÖKSAL, M. Fatih vd., *Klâsik Dönem Osmanlı Nesri*, Kriter Yay., İstanbul 2009.
- KÖKSAL, M. Fatih, “Çağdaş Edebiyat Araştırmalarında İhmal Edilmiş Bir Bahis: Nesir ve Seci”, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yay., 2. bs., İstanbul 2017, s. 153-180.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuad, “Osmanzâde Tâib'e Dair”, *Türkiyat Mecmuası II*, İstanbul 1928, s. 427-429.
- Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli*, hzl. Hayrettin Karaman vd., 11. bs., Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2015.
- KURU, Selim S., “Anlamı aydınlatan kara yazı: metin ve hâlleri”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları IX, Metnin hâlleri: Osmanlı'da telif, tercüme ve şerh*, hzl. Hatice Aynur vd., Klasik Yay., İstanbul 2014, s. 19-33.
- KUT, Günay, “Âşık Çelebi”, *DİA*, C. 3, İstanbul 1991, s. 549-550.
- Küçük Çelebizâde Âsım İsmail, *Âsım Tarihi*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1282.
- KÜÇÜK, Cevdet, “Hasan Fehmi Paşa”, *DİA*, C. 16, İstanbul 1997, s. 322-323.
- LEVEND, Agâh Sırrı, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yay., Ankara 1984.
- LEVEND, Agâh Sırrı, *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri*, TDK Yay., 3. bs., Ankara 1972.
- MAHDUM, Abid Nazar, *Ravzatü's-Şühedâ İle Hadikatü's-Sü'edâ Mukayyesinin Işığında Eski Türk Edebiyatında Tercüme Anlayışı*, Doktora

- Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul 2001.
- MAVİŞ, Hakkı, “Mehmed Hâlis Efendi”, *DİA*, C. 28, Ankara 2003, s. 490.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, hzl. Nuri Akbayar, C. 5, Türk Tarih Vakfı Yay., İstanbul 1996.
- Mehmed Tefvik, *Kâfile-i Şu'arâ*, hzl. Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Hanife Koncu, Müjgan Çakır, Doğu Kütüphanesi Yay., Ankara 2017.
- MENGİ, Mine, “Eski Türk Edebiyatında Nesir: Gelişimi ve Kaynakçası”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 5, S. 10, 2007, s. 43-76.
- MENZEL, Theodor “Othmân-zâde Ahmed Tâ'ib”. *The Encyclopedia of Islam*, Vol., VIII, 1936, s. 188-189.
- Muallim Naci, *Osmanlı Şairleri*, hzl. Cemal Kurnaz, 3. bs., Akçağ Yay., Ankara 2000.
- Mustafa Kânî Bey, *Telhîs-i Resâilât-ı Rumât (Okçuluk Kitabı)*, hzl. Kemal Yavuz-Mehmet Canatar, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul, 2010.
- OĞRAŞ, Rıza, *Esad Mehmed Efendi ve Bağçe-i Safâ-Endüz'u*, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219113/h/bahce.pdf> [erişim tarihi: 16.11.2013]
- OĞRAŞ, Rıza, *Esad Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Şâhidü'l-Müverrihin Adlı Eserinin Metni*, Edirne 1995.
- OKUMUŞ, Muhammet, *Osmanzâde Tâib Ahmed Efendi'nin Hulâsatu'l-Ahlâk İsmimli Eserindeki İktisâdî Kavramlar*, Bitirme Tezi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri İslam Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2004.
- Osmanzâde Ahmed Tâ'ib, *Telhîsü'n-Nasâyih*, Ruznâme-i Cerîde-i Havâdis Matbaası, 1283.
- ÖZCAN, Abdülkadir “Eş-Şekâiku'n-Nu'mâniyye”, *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, s. 485-486.
- ÖZCAN, Abdülkadir, “Osmanzâde Ahmed Tâib”, *DİA*, C. 34, TDV Yay., Ankara 2007, s. 2-4.
- ÖZTÜRK, Funda, *Sarı Abdullah Efendi, Nasihatü'l-Mülük Terğîbün Li-Hüsni's-Sülûk (110a-218b): İnceleme-Metin-Sözlük-Dizin*, Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Rize 2018.

- PAKER, Saliha, “Terceme ve Nazire olarak Çeviri: Kültüre Bağlı Kavramlar ve Osmanlı Çeviri Tarihi Araştırmalarına Bir Kavramsal Çerçeve Kurmak”, *Journal of Turkish Studies, Türklük Bilgisi Araştırmaları*, C. 33/II, Yayınlayanlar: Cemal Kafadar, Gönül A. Tekin, Cem Dilçin Armağanı II, Yayına Hazırlayan: Zehra Toska, Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yay., 2009, s. 89-110.
- PAKER, Saliha, “Terceme, te’lif ve özgünlük meselesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları IX, Metnin hâlleri: Osmanlı’da telif, tercüme ve şerh*, hzl. Hatice Aynur vd., Klasik Yay., İstanbul 2014, s. 36-71.
- ROBİSCHON, D., *Hadikatü'l-Vüzerâ (der Garten der Wesire)*, *Osmanzade Taib Ahmed*, Freiburg 1969.
- SADÂVÎ, Salih, *Osman-zâde Tâ'ib Hayatı, Eseri ve Edebî Kişiliği*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1987.
- SARAÇ, M. A. Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Belâgat*, Gökkuşbu Yay., İstanbul 2014.
- SEVGİ, Ahmet, “Reîs-i Şâirân Osman-zâde Tâib Divanı Üzerine”, *Türk Edebiyatı*, XXXII/369, İstanbul 2004.
- SEVGİ, Ahmet, “Tâ'ib Mehmet Çelebi'nin ‘Niyâz-nâme’si Üzerine”, *Sistem*, Yıl 2, S. 4, Konya 2004, s. 73-88.
- SUCU, Nurgül, “Eski Türk Edebiyatında Tercüme Geleneği”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 2006, s. 125-148.
- ŞENER, Ahmet, *Osmanzâde Ahmed Taib'in Telhîsü'n-Nesâiyh'i ve Değerler Eğitimi Üzerine Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyat Bilim Dalı, Konya 2019.
- ŞENSOY, Sedat, “Şerh”, *DİA*, C. 38, İstanbul 2010, s. 555-558.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atillâ, KARTAL, Ahmet *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yay., 3. bs., İstanbul 2009.
- Şeyhî Mehmed Efendi, hzl. Abdülkadir Özcan, *Şakâyık-ı Fuzalâ ve Zeyilleri, Vekâyiü'l-Fuzalâ*, C. IV, İstanbul 1989, s. 562-564.
- TAVUKÇU, Orhan Kemal “Türk Edebiyatında Firâknâme Adlı Eserler”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 2004, S. 10, s. 89-122.
- TEMİZEL, Ali, *Ahmedî'nin Farsça Eserleri [Tenkitli Metin-İnceleme-Tercüme ve İndeks]*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara 2002.

- TUĞLUK, Halil İbrahim, “Klasik Türk Edebiyatında Manzum Tevbe-nâmeler”, *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl: 13, S. 38, 2009, s. 197-214.
- TULUM, Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul 2013.
- TUMAN, Nail, *Tuhfe-i Nâilî*, hzl. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, C. 1, Bizim Büro Yay., Ankara 2001.
- TURĞUT, Murat, *Osmanzâde Ahmed Tâib'in Ahlâk-ı Ahmedî İsimli Eseri (İnceleme-Metin-İndeks)*, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslâm Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı, Diyarbakır 2019.
- UZUN, Mustafa İsmet, “Hüseyin Râci Efendi”, *DİA*, C. 19, İstanbul 1999, s. 10-12.
- UZUN, Mustafa İsmet, “Müntehabât”, *DİA*, C. 32, İstanbul 2006, s. 28-29.
- UZUN, Mustafa İsmet, “Nesir”, *DİA*, C. 33, İstanbul 2007, s. 9-11.
- UZUN, Mustafa İsmet, “Seci”, *DİA*, C. 36, İstanbul 2009, s. 275-276.
- YATMAN, Mustafa, *Osman-zâde Tâib Divanı'ndan Seçmeler*, KB Yay., Ankara 1989.
- YAVUZ, Salih Sabri, “Manastırlı İsmâil Hakkı”, *DİA*, C. 27, Ankara 2003, s. 563-564.
- YAZAR, Sadık, *Anadolu Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği, I-II*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2011.
- YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Ayetler ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- YILMAZ, Teyfik, *Mahmut Es'ad Seydişehrî'nin Hayatı ve Telhîs-i Usûl-i Fıkıh Adlı Eserindeki Metodu*, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sivas 2018.
- YÖNTEM, Ali Cânip, *Prof. Ali Cânip Yöntem'in Eski Türk Edebiyatı Üzerine Makaleleri*, hzl. Ahmet Sevgi, Mustafa Özcan, Sözlük Yay. İstanbul 1996.
- YURTSEVEN, Necmettin, *Türk Edebiyatında Arapça-Türkçe Manzum Lügatler ve Sünbülzâde Vehbî'nin Nuhbe'si*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2003.

Yazma Eserler

Topkapı Sarayı Yazma Eserler Kütüphanesi, Revan Bölümü, no. 383.

İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi T.Y. 9592.

Süleymaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye, 34 NK 2348.

Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü, no. 1908.

Süleymaniye Kütüphanesi, Nuruosmaniye, 34 NK 4958/3.

Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Şeriyeye, no. 1269/3.

Mısır Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmaları, ez-Zekiyye Mahtûtât Farisiyye ve Türkîyye, no. 42.

Elektronik Kaynaklar

<https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/pdf/GNL20555-2.pdf> (Erişim tarihi: 15. 07. 2021)

<https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/pdf/ND0840.pdf> (Erişim tarihi: 30. 06. 2021)

<https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/pdf/TN0039.pdf> (Erişim tarihi: 22. 05. 2020)

Eserde Yer Alan Özel Adlar Dizini¹

Â'îşe 30b	Ali Bin Ebî Tâlib 18b, 21b, 31b, 24b
Abbâs 24b	Ali bin Mûsâ er-Rızâ 30b
Abdu'llâh 24b	Ali Paşa 35b
Abdu'llâh bin Ca'fer-i Tayyâr 22a	Ali Rızâ bin Mûsâ Kâzım (Ali Rızâ) 26a, 26b
Abdu'llâh bin Ebî Kuhâfe 12a	Ali Şîr 36a
Abdu'llâh bin Ebî Serh 16a	Aliyyü'l-hâdi bin Muhammed et-Takî 26b
Abdu'llâh bin Hasîn 16a	Aliyyü't-Takî 27a
Abdu'llâh bin Mes'ûd 51a	Amâlika 6a, 6b
Abdu'llâh bin Nâfi 16a	Âmine 9b
Abdu'llâh Fâtıma binti Hasan bin Aliyyü'l-Murtazâ 25b	Ammâr bin Yâsir 20a
Abdu'r-rahman bin 'Avf 15b	Amrû bin Âs 15b, 21a, 21b
Abdurrahmân bin Mülcem Murâdî 19b	Amrû bin Bekr 21a, 21b
Âdem 49b, 50a, 53a, 6a	Amrû bin Bekr es-Sa'dî 20b
Adn 53b	Amüdiye 15a
Adudü'd-devle 23b	Ankâ-yı mağribî 27b
Afrîkiyye-i Efrenc 16a	Antakya 14a
Ahmed 11b, 25b, 34a, 36b, 37a	Antartus 14a
Ahmed bin Muhammed bin Hanbel 30a	Arasât 46a, 47a, 49b, 50a, 50b, 51b, 52a
Ahvâz 14b	Aristâlîs 36a
Alâü'ddevle 32a, 33b	Aristo 34b
Âl-i 'İmrân 17b	Âsaf bin Berhîyâ 9a, 10a
Ali 15b, 17a, 18a, 18b, 19b, 20a, 20b, 21a, 23b, 24a, 24b, 25a, 29a, 30b, 48a, 51a, 51b, 52b	Askalân 15a
	Askerî 27a, 27b
	Attâr 39b

¹ Dizinde belirtilen sayfa numaraları, Topkapı Sarayı Müzesi nüshasındaki sayfaları göstermektedir.

Avn 24b	Dâvud-ı Isfahânî 30b, 30a
Âzerbâyçân 15a,16a	Dâvud-ı Tâyi 29a
Azrâ'il 44a	Dehriyye 46a
Bâbil 16a	Demâvend 14b
Bağdâd 26a, 29a, 30a	Dımaşk 14a
Bâkır 25b, 26a	Dicle 14b
Bakî 25b	Dinever 14b
Basra 18b	Direfş-i Gâviyânî 14a
Bedr 31b	Düldül 20a
Begavî 30b	Ebâ Abdu'llâh 25b
Belh 16a	Ebâ Hanîfe 29a
Benî Abd bin Kays 23a	Ebâ Tûrâb 20b
Benî Âdem 10b	Ebû Abdu'llâh 26a
Benî Âmir 21b	Ebû Amrû 18b
Benî İsrâ'il 6a, 6b, 7a, 7b	Ebû Abdu'llâh bin Riyâh 16b
Benî Müdlic 20a	Ebû Bekr Muhammed Aşgar 24b
Berber Zemîn 15a	Ebû Bekr-i Sıddîk (Ebûbekr, Sıddîk, Ebî Bekr-i Sıddîk) 12a, 12b, 15a, 30b, 31b, 34b, 48a, 48b, 50b
Berdân 21b	Ebû Ca'fer 25b, 26b, 13b,
Berlis 15a	Ebû Derdâ 51a
Betül 18b	Ebû Hanîfe 30b
Beytü'l-mukaddes 6a, 7b, 14a	Ebû Hanîfe Nu'mân bin Sâbit 28b, 29a
Beyzâvî 40b	Ebû İbrâhîm 26a
Bilâl-i Habeşî 51a	Ebû Katâde 16b
Bürek bin Abdu'llâh 20b, 21a	Ebû Lü'lü 15a
Bürürü's-Sâfire 47a	Ebû Mansûr Mâturidî 8b, 28b
Büşr-i Hâfî 29a, 30a	Ebû Muhammed 25b, 26a, 27a
Büveyh 23b	Ebû Müslim 46b
Ca'fer 24b, 25b, 26a, 27a, 27b	Ebû Tûrâb 18b
Câbiye 15a	Ebû Ubeydetü'l-Cerrâh 14a
Câmi'ül-Usûl 30b	Ebû Yûsuf 29a
Cebele 14a	Ebû Zer Gıfârî 51a
Cebra'il (Cibril, Nâmûs-ı Ekber) 17a, 17b, 34b, 48a, 53a, 47b	Ebu'l-Hasan 18b, 25a, 26b, 28b
Cebriye 28b	Ebu'r-Reyhâneteyn 18b
Cemel 19b	Ebvâ 26a
Cerâde 9a	Endülüs 16a
Cevâd 26b	Enes bin Mâlik 49b
Ceylân 16a	Erihâ 6a
Cüheniyye 53a	Eyyûb 49b, 50a
Cüneyd-i Bağdâdî 30a	Fahreddîn-i Râzî 40b
Cürcân 16a	Fârûk 48b
Dahhâk-ı Mârî 14a	Fâtıma (Fâtımatü'z-zehrâ) 48a, 24b, 25a, 49a
Dâlgân 14b	
Dâvud 6b, 7a, 7b, 8a, 49b, 50a, 54a	

Felâtûn 36a	Horâsân 15a,16a
Feridûn 14a	Humus 14a
Filistûn 6b	Huzeyfetü'l-Yemânî 33b
Fir'avn 6a	Hüseyn 22a, 24b, 25a, 25b, 51a
Firdevs 53b	Hüseyn bin Aliyyü'l-Murtazâ 25a
Fîrûz 15a	Irâk 29b, 32b
Fusûlü'l-Mühimme fi Ma'rifeti'l-E'imme 26b	İsfahân 15a
Gaylân-ı Dımaşkî 28a	Istahr 15a,16a
Gazâlî 40b	İbn Abbâs 11b, 25b
Habûr 15a	İbn Atâ 28a
Hâdî 27a	İbn Atiyye 48b
Hâdicetü'l-kübrâ 18b, 24b	İbn Esîr 30b
Hâfiz bin Hacer 49a	İbn Mülcem 19b, 20a, 20b, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a
Hâfî Zeyd bin Ali 29a	İbn-i Amm-i Mustafâ 19a
Haleb 14a	İbn-i Esîr 48b
Hâlid bin Velid 13a, 14a	İbrâhîm 7a, 17a, 17b, 24b, 49b, 53b
Halil 17b, 50a	İbrâhîm Edhem 27b, 29a
Hâlis 27a	İbrâhîm Halil 12a, 53b
Hamâ 14a	İhyâu'l-'Ulûm 47a
Hamza 49b, 51a	İkfâr-ı Revâfız 30b
Hanbelî 30b	İmâm-ı a'zam 27b, 29b
Hanefiyye 30a, 30b	İncil 54a
Harrân 14a	İnnâ a'teynâ 24b
Hârûn 23b, 34b, 49b, 50a	İsâ 27b, 49b, 50a, 53b, 54a
Hârûnü'r-reşid 23b, 26a	İskenderiye 15a, 15b
Hasan 17a, 22a, 24a, 24b, 25a, 25b	İsma'il 49b, 50a, 7a
Hasan-ı Basrî 28a	İsrâfil 12a, 32b, 46a, 46b
Hasan bin Ali 28a	İzid 50a
Hasan bin Hazret-i 'Alî 25a	Kâ'im 27a
Hasan ez-Zekî Askerî bin Aliyyü'l-Hâdî 27a	Kadı Ebûbekrül-Bâkılânî 30b
Hasan Müsennâ 25a	Kâdi İyâz 49a
Hasan-ı Müctebâ 51a	Kâdisiye 14a
Haşş Kevkeb 17b	Kaderiyye 28a
Havâric 28b	Kâni 26b
Hayber 48b	Kâsum 24b
Haydar 20a, 21b, 23a, 22a, 48b,	Kasrî'l-amâre 23b
Hemedân 14b	Kâşân 15a
Herât 16a	Katâde 11b
Hızr 27a	Kattâm 21b
Hilâl 33b	Kays 23a
Hilvân 14b	Kayseriye 14a
Hindistân 15a	Kâzerûn 15a
	Kâzım 26a

Kazvîn 15a
 Kerbelâ 24b, 25a
 Keşfü'l-mahcûb 25b
 Kevser 24b, 48b, 49a
 Keyûmers 6a
 Kî'n-nesrîn 14a
 Kıbrıs 16a
 Kirmân 15a
 Kitâbu'l-'Urve 32a
 Kostantiniyye 16a
 Kudâr bin Sâlıf 20b
 Küfe 21b, 23a, 23b
 Kum 15a, 26b
 Kur'ân 15b, 30a, 36a, 38b, 39b, 44b, 46a, 51a, 54a
 Kurtubî 48b
 Ladkiye 14a
 Leyle-i Kadr 48b
 Ma'bed-i Cühenî 28a
 Malatya 16a
 Mâlik bin Enes (Mâlik) 29b, 30b
 Mâlik bin Selleme 48a
 Mansûr Devânîkî 29a
 Mar'aş 14a
 Mâriye-i Kıbtîyye 24b
 Me'vâ 53b
 Medâyin 14b
 Medîne 15a, 16b, 18b, 26a, 24b, 25b, 26a, 27a, 29b
 Mehdî 27a, 27b
 Mehmed 29a
 Mekke 11b, 24b, 26a, 50a
 Mekrân 15a
 Merv 16a
 Mervân 18a
 Mesnevî 5a, 34a, 47b
 Meşhed 25b
 Mevlânâ 34a, 47b
 Mısır 6b, 15a, 15b, 19b, 21b, 29b,
 Mîkâ'il 12a, 34b
 Mîle ü Nihal 28b
 Mişkâtü'l-Envâr 47a
 Mu'âviye bin Ebî Süfyân 16a, 18a, 19a, 21a
 Mu'az bin Cebel 51a
 Mu'tasım 26b
 Mu'tezile 28a, 28b, 46b
 Mu'arra 14a
 Mufassılât 28b
 Mugîre bin Şu'be 15a
 Muhammed 12b, 24b, 25b, 27b, 29b, 30b
 Muhammed Bâkır 25b, 27b
 Muhammed Bâkır bin Zeyne'l-âbidîn bin Alî 25b
 Muhammed bin Ebi Bekr 19b
 Muhammed bin İdrîsü's-Şâfi'î 29b
 Muhammed Gazâlî 30b, 32a
 Muhammed Hanefî 24b
 Muhammed Mehdî bin Hasan Askerî (Muhammed Mehdî) 27a
 Muhammed Mustafâ 31b, 32b, 42a, 50b, 53b, 52b
 Muhammed Takî bin Alî Rızâ 26b
 Muharremü'l-harâm 15b
 Muhyi'ddîn Arabî 32b, 33b
 Mûkân 16a
 Muntazır 27a
 Murtazâ 19a, 22b, 24b, 25a
 Mûsâ 6a, 26b, 34b, 49b, 50a, 53b, 54a
 Mûsâ Kâzım 26a, 27b
 Musul 15a
 Müctebâ 25a
 Mürkiye 28b
 Müşebbihe 28b
 Müşterî 34b
 Na'im 53b
 Nâciye 28b, 28b, 32a
 Nasihatü'l-mülûk terğîbün li-Hüsni's-sülûk 5a
 Neccâriyye 28b
 Necef 23b
 Nedvâleri 15a
 Nehrevân 20b
 Nemrûd 17b
 Nihâvend 14b
 Nihâye 48b
 Nîsân 15a
 Nişâbûr 16a

Nizâmü'l-mülk 36a
 Nûbe 15a
 Nûh 49b, 50a, 53b
 Nusaybin 15a
 Osmân 15b, 17a, 17b, 18a, 18b, 24a, 24b, 48a, 48b, 50b
 Osmân bin 'Affân 15b, 31b
 Osmân-zâde Tâ'ib (Tâ'ib) 5a, 37a, 54b
 Ömer 11a, 15b, 24b, 30b, 34b, 48a, 50b
 Ömer bin el-Hattâb 13b, 31b
 Radavî 26b
 Rakka 15a
 Ramazân 13b, 21a, 23b, 27a
 Ravza-i Mutahhara 13b, 15a
 Ravzatü'l-'Ulemâ 47a
 Ravzatü's-şühedâ 23b, 25a, 25b
 Re'sü'l-'ayn 14a
 Receb 33a
 Rey 15a
 Rızâ 26b
 Riyâzü'l-Ebrâr 49b
 Ruhâ 15a
 Rûm 11b, 16a
 Rûyân bin Sercân 17b
 Rüstem 14a
 Sa'd bin Ebî Vakkâs (Sa'd) 14a, 14b, 15b
 Sâdık 26a
 Saferî 25a
 Sahretü'llâh 7b
 Sahr-ı Cinnî 10a, 9b
 Sâlih 20b
 Sarı Abdu'llâh Efendi 5a
 Saydûn 9a
 Selimiye 14a
 Seriyi-i Sakatî 30a
 Sermerây 27a
 Sermîn 14a
 Serrâc 27a
 Sevâd bin Hamrân Esbahî 17b
 Sevrî 30a, 30b
 Sıffîn 19a, 19b
 Sicistân 14b
 Sidre 17a, 53b
 Sûdân 16a
 Sultân Ahmed Hân bin Sultân Mehmed Hân 5b
 Sultân Mehmed Hân bin Sultân İbrâhim Hân 5a
 Süleymân 5b, 7b, 8a, 8b, 9a, 9b, 10a, 11a, 14b, 36b, 49b, 50a
 Sünen-i Tirmizî 25b
 Şa'bân 33a
 Şâfi'î 23b, 27b, 30b
 Şâm 16a, 18a, 19a, 21a, 32b
 Şebîb 21b
 Şehr-i Zûr 15a
 Şerh-i Esmâü'l-Hüsna 40b
 Şerh-i Kitâbü'l-Nübüvvet 30b
 Şeybân-ı Râ'î 29b
 Şî'a 28b, 30b
 Şîrâz 15a
 Şîs 6a
 Şu'ayb 49b, 50a
 Şubeytalâ 16a
 Taberistân 15a
 Taberiyye 14a
 Takî 26b, 27a
 Talha 15b, 18b
 Taybe 27a
 Tefsîr-i Bahrî'l-'Ulûm 49b
 Tefsîr-i Begavî 11b
 Telhîsü'n-Nasâyih 4b, 54b
 Tevrât 54a
 Tezkire-i Hamdûniyye 49b
 Tih 6b
 Tikrid 14b
 Trablîs 15a
 Tunus 16a
 Tûs 26b
 Tüster 14b
 Urve 33b
 Usr 20a
 Ürdün 16a
 Vahşî 49b
 Vâsîl Dünyâ 39b
 Vâsıl bin Atâ (Vâsıl İbn Atâ) 28a, 30b
 Vehb bin Münebbih 8b
 Ya'kûb 48b, 49b, 50a

Yahyâ 26b, 49b, 50a	Yûsuf 6b, 49b, 50a
Yehûd 7b, 43a	Zebûr 54a
Yemen 19b	Zekerîyyâ 49b, 50a
Yermûk 14a	Zekî 27a
Yezdân 34a	Zenâdîka 46a
Yezdcerd bin Şehriyâr (Yezdcerd-i Şehriyâr) 14a, 14b	Zeyd 25a
Yezîd 24a	Zeyd bin Alî bin Hüseyin 30b
Yezîd-i Rakkâşî 47b	Zeyne'l-âbidîn Alî bin İmâm Hüseyin 25b
Yûnus 28a	Ziyâ 14a
	Zübeyr 15b, 18b

TELHÎSÜ'N-NASÂYİH

18. asrın önemli isimlerinden Osmanzâde Ahmed Tâ'ib, klasik Türk edebiyatı şair ve nâsirleri arasında ele aldığı konular bakımından müstesna bir şahsiyettir. Bir yazar olarak tercüme, şerh ve telhîs yöntemlerine ağırlık veren Osmanzâde Ahmed Tâ'ib'in kaleme aldığı eserler arasında, 17. yüzyıl şair, yazar ve *Mesnevî* şârihlerinden San Abdullah Efendi'nin *Nasihatü'l-Mülûk Terğîbün li-Hüsni's-Sülûk* adlı eserinden telhîs ettiği *Telhîsü'n-Nasâyih*'i, siyasetnâme ve nasihatnâme türünün özelliklerini barındıran bir eserdir.

Osmanzâde Ahmed Tâ'ib, *Telhîsü'n-Nasâyih*'ta kuru bir özet çıkarma ameliyesinden ziyade, telhîs ettiği eseri şekil ve muhteva bakımından yeniden düzenleme işine girişmiş, yaptığı düzenlemelerle eserin daha kolay anlaşılmasını ve daha tertipli bir hâle gelmesini sağlamıştır.

Nasihatü'l-Mülûk'a bir nevi güncellik ve anlaşılabilirlik kazandırmaya çalışan Osmanzâde Ahmed Tâ'ib, bu yolda telhîsine, farklı kaynaklardan eklemeler yaptığı gibi kendi eserlerinden parçalar da yerleştirmiştir. Hülâsa *Telhîsü'n-Nasâyih*, sadece bir özet metni değil; kendini var ederken telhîs ettiği eseri canlandıran, aslının daha güncel ve kullanışlı bir formunu yakalamaya gayret gösteren başarılı bir telhîs eseridir. *Telhîsü'n-Nasâyih*, *Nasihatü'l-Mülûk*'u ve kendisini; hem de Osmanzâde Ahmed Tâ'ib ve San Abdullah Efendi'yi kültürel bir devamlılık sürecine katması bakımından da önem arz etmektedir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7471-06-0

9 786257 471060